

2015

Adfærdskodeks Tillæg

Danske Hærhistoriske Museer

09-01-2015

Tillæg til DHM VEJLEDENDE ADFÆRDSKODEKS

Grundlæggende kodeks og vejledning for anvendelse af militærhistorisk materiel og køretøjer.

1. BAGGRUND OG FORMÅL

I lighed med tidligere udgivet Adfærdskodeks har DHM udfærdiget et kodeks for anvendelse af militærhistoriske køretøjer, der administreres af Danske Hærhistoriske Museer og som indgår i Hærens Historiske Samling.

Hver gang et historisk køretøj besluttet anvendt til et givent formål, bør der foretages en grundig overvejelse i forhold til, hvad det overordnede formål med aktiviteten er, og hvad den i givet fald må forventes at fremme. Historiske køretøjer er alle unikke. I og med at såvel reserve-dele, sliddele som mekanikere ofte er meget kritiske og sparsomme ressourcer, bør alle disse forhold indgå i de forudgående overvejelser forud for beslutningen tages, således man i alle sammenhænge inkluderer alle relaterede forhold i en samlet vurdering, der tillige inkluderer en afvejning af risikoen ved anvendelsen / deltagelsen.

Grundlæggende omfatter Hærens Historiske Samling to væsentlig forskellige typer af materiel:

- Kulturbevaringsobjekter: Unikke individer, der har en særlig baggrund eller en særlig historie eller en meget begrænset bevaringsmængde – sjældne individer - med en eks. dokumenterbar og henførbar historie.
- Formidlingsobjekter: Individer, der enten ikke har en dokumenterbar historie, eller som er bevaret i et så tilstrækkeligt antal, at det har været muligt at kategorisere en række individer til anvendelse til formidling, uden at anvendelsen i forhold til dette formål vil kompromittere bevaringsindsatsen på den pågældende materielgenstand.

Indtil den formelle kategorisering er gennemført for alle i samlingerne værende individer, vil der i nogen udstrækning være ejerskabet, der kan influere på hvilken beslutning, man ender med at tage i de aktuelle sager. Der er i samlingerne en række individer, der er ejet af Nationalmuseet. Disse individer er udtaget af forsvaret ved den pågældende materielgenstands udfasning og reserveret af og herefter overdraget til Nationalmuseet (tøjhusmuseet) mhp. bevarelse. Individerne er herefter udlånt fra Nationalmuseet til enten DHM eller direkte til den pågældende samling, med eller uden et udlånsdokument, der beskriver brugsret, anvendelsesformål samt evt. krav til opbevaring. Ofte er dette ikke beskrevet. Det er dog indlysende, at en anvendelse af en given materiel genstand skal være afstemt med ejerens forventninger til samme. Hvis ikke dette tilsikres, vil det kunne påvirke ikke alene den pågældende samlings relation og troværdighed i forhold til Nationalmuseet men vil ved en skødesløs eller risikobetonet anvendelse også kunne få negative effekter på alle samlinger og foreninger.

I forhold til DHM overordnede formål indtager det historiske materiel og de historiske genstand en central rolle. Det er materiellet, der kan fortælle historien ligesom det er materiellet, der kan levendegøre historien

for eftertidens generationer. Det er således i sig selv et formål at gøre historien levende og sætte materiellet / individerne ind i en rekonstrueret ramme svarende til den, de engang indgik i, da de var operative.

Det er derfor vigtigt at erkende, at det vil altid indebære en eller anden for risiko at anvende historisk materiel ift. levendegørelse af historien, uanset hvad denne anvendelse måtte omfatte af aktivitet. Enhver anvendelse vil ligeledes medføre slid og medføre risiko for nedbrud.

Det er desuden en vigtig præmis, at den samlede mængde af sliddele og reservedele i principielt er kollektivets – i og med det er statens ejendom. Delene er for størstedelens vedkommende, doneret til enten DHM direkte eller til DHM's medlemmer med udgangspunkt i DHM overordnede formål og med historiebevarelse og formidling som sigte.

Nærværende kodeks er udfærdiget som vejledning for DHM's medlemmer generelt, men har dog et primært sigte på det statsejede materiel i hærens samlinger.

Formålet med kodeks er primært at styrke den decentrale beslutningsproces og skabe en ensartet præmis for beslutningen om anvendelse og brug af historiske individer.

Tilsvarende ønskes en proces, der på bedst mulig måde værner om den hærhistoriske sag, de materielgenstande og de køretøjer, som formidler denne og sidst men ikke mindst, at værne om DHM troværdighed som formidler af en levende hærhistorie, uden denne kompromitteres af uhensigtsmæssig eller skødesløs brug.

2. AKTIVITETSVURDERING

DHM og DHM medlemmer vil løbende modtage en række invitationer til at deltage i arrangementer, træf og stævner.

Overordnet set bør invitationerne håndteres ud fra følgende generelle præmis:

Har aktiviteten og arrangementet en historisk formidlingsmæssig karakter?

Det er ud fra denne præmis, beslutningen herefter om deltagelse skal tages. En række arrangementer har ikke en formidlingsmæssig karakter, men vil mere have til formål eks. at reklamere for organisationer, virksomheder eller arrangementer.

Andre aktiviteter vil ligge i randzonen, hvor de forhold, der bør inddrages i overvejelserne kan være andre og tillægges en anden umiddelbar vægt end de formidlingsmæssige. Væsentligst i alle sammenhænge er – i alle forhold – at afveje hensynet til det unikke og historiske materiel, risikoen samt de signaler en deltagelse/anvendelse kan have, ikke kun for den pgl. samling eller forening, men tillige for DHM som helhed.

Generelt vurderes det problematisk at anvende – udfaset og historisk materiel – til støtte for uddannelses- og øvelsesaktiviteter i regi af såvel

hjemmeværnet, som i forhold til det almindelige forsvar. Der ved denne type aktiviteter en betydelig risiko for at DHM og dets medlemmer, kan blive betragtet i en paramilitært skær, hvilket anses som værende uforeneligt med DHM formål og med Forsvarets sigte med at støtte bevarelse af den historiske arv.

3. MATERIELLETS TILSTAND

Det bør i forhold til hver enkel genstand, hvad enten dette er en kanon, et køretøj, en uniform eller andet, vurderes, om det vil medføre uoprettelig skade eller slid at deltage i den pågældende aktivitet.

Ofte vil der være tale om deltagelse i static displays, som de mindst udfordrende, mens der i den anden ende af spekteret ses deltagelse i taktiske opvisninger samt skrapskydning.

Hvad er risici, hvad vil det kræve af klargøring og hvad vil konsekvensen være ved et nedbrud? Dette er blot nogle af de spørgsmål, der bør afklares.

Særligt belastende aktiviteter bør nøje overvejes. Det siger derfor sig selv, at aktiviteter der vil belaste materiellet til dets maksimale ydeevne, bør fravælges. Således vurderes eks. deltagelse i traktortræk ikke at være forenelige med den overordnede målsætning, med mindre der er en historisk ramme der kan berettige og motivere en deltagelse.

4. REGISTRERING, SYN OG FORSIKRING

Enhver anvendelse og brug af historisk materiel herunder såvel køretøjer, påhængsvogne som andet kørende materiel skal, når det anvendes i formidlingsmæssigt øjemed til levendegørelse af historien, overholde alle de formelle sikkerhedsmæssige krav både af hensyn til publikum som af hensyn til det personel, der anvender det. Dette er ensbetydende med, at f.eks. kørende materiel skal have gennemgået færdselssikkerhedsmæssige syn.

For så vidt angår statsejet materiel, skal køreren være uddannet og registreret som medarbejder i forsvaret og / eller hjemmeværnet, af forsikringsmæssige hensyn. Herudover skal materiellet have gennemgået de eftersyn, der er fastlagt forud for eksempelvis. terrænkørsel, skarpskydning osv.

Med hensyn til privatejet kørende materiel hæfter ejeren for, at dette materiel lever op til de formelle krav. Der ses at påhvile DHM's medlemmer et krav om at tilsikre, at disse formelle krav er opfyldt forud for, at materiellet gives tilladelse til at indgå i arrangementer ved DHM medlemmer. Tilsvarende påhviler der den arrangementsansvarlige at føre tilsyn hermed.

Det skal i denne sammenhæng understreges, at forsvarets øvelsespladser generelt er kategoriseret som værende inden for færdselslovens gyldighedsområde. Det skal yderligere understreges, at der ikke kan medtages passagerer i forsvarets køretøjer uden forudgående tilladelse fra den stedlige myndighedschef eller den for arrangementet ansvarlige leder, såfremt disse skal være forsikringsmæssigt dækket i tilfælde af ulykker og uheld.

5. ANSVARLIGHED, OMTANKE OG OMHU UNDER KØRSEL

Der skal udvises både ansvarlighed, omtanke og omhu ved brug og anvendelse af materiellet og ikke mindste under kørsel. Kørsel bør ikke unødigt presse køretøjet. Der kan være tilfælde, hvor historieformidlingen består i, at køretøjet viser sine særlige evner i forhold til terræn eller forhindringer, men disse bør være sjældne og nøje overvejet i forhold til den risiko, som dette vil medføre både over for materiellet som for personalet og publikum.

Betegnelsen historisk køretøj i sig selv angiver et ansvar, der retter sig mod, at anvendelsen af køretøjet sikrer hensynet til fremtidige fremvisninger, og dermed ikke kun en fremvisning her og nu.